

УДК 378.147:159.953

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-7\(35\)-927-939](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-7(35)-927-939)

Пахомова Тетяна Олександрівна доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської філології та лінгводидактики, Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, 69063, <https://orcid.org/0000-0002-4660-9925>

Базиляк Наталія Олегівна доктор наук з державного управління, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземних мов, Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського, вул. Костюшко, 11, м. Львів, 79007, <https://orcid.org/0000-0002-9475-1213>

Роменська Тамара Григорівна кандидат педагогічних наук, викладач, Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», вул. Ніщинського, 1, м. Одеса, 65052, <https://orcid.org/0000-0002-0135-7373>

РОЛЬ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ

Анотація. Стаття присвячена аналізу ролі інтерактивних технологій у розвитку критичного мислення студентів. Мета статті – визначити ефективність інтерактивного навчання як засобу стимулювання критичного мислення у студентів закладах вищої освіти. В ході наукового дослідження використовувалися загальнонаукові методи пізнання, такі як аналіз, синтез, порівняння, узагальнення та моделювання. Результати дослідження показують, що інтерактивні методи навчання мають суттєвий позитивний вплив на розвиток критичного мислення серед студентів. Використання таких методів як кооперативне навчання, колективно-групові активності, ситуативне моделювання та опрацювання дискусійних питань сприяє не тільки глибшому засвоєнню навчального матеріалу, але й формуванню навичок аналізу, аргументації та колективної взаємодії. Зокрема, кооперативні технології, які включають роботу в малих групах, показали високий рівень ефективності у розвитку навичок співпраці та взаємодії серед студентів. Це дозволяє студентам не лише ділитися знаннями, але й розвивати здатність до критичного осмислення інформації, що забезпечує глибше розуміння матеріалу. Колективно-групове навчання, яке охоплює методи «мозкового штурму» та спільного обговорення, сприяє активній участі кожного студента у процесі навчання та розвитку творчих здібностей. Такий підхід дозволяє студентам розвивати комунікативні навички та вміння працювати в команді,

що є критично важливим для формування критичного мислення. Ситуативне моделювання, яке використовує рольові ігри для симуляції реальних ситуацій, допомагає студентам краще зрозуміти складні концепції і розвиває навички критичного аналізу та прийняття рішень. Дискусійні методи, що включають аргументовані обговорення та дебати, стимулюють студентів до глибшого розгляду питань і розвитку аналітичних здібностей. Практичне значення дослідження полягає в тому, що інтерактивні технології навчання можуть бути ефективно інтегровані в навчальні програми для сприяння розвитку критичного мислення у студентів ЗВО України.

Ключові слова: інтерактивне навчання, критичне мислення, кооперативні технології, ситуативне моделювання, дискусійні методи.

Pakhomova Tetiana Oleksandrivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of English Philology and Linguodidactics, Zaporizhzhia National University, Zhukovskiy St., 66, Zaporizhzhia, 69063, <https://orcid.org/0000-0002-4660-9925>

Bazyliak Nataliia Olehivna Doctor of Science in Public Administration, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Ukrainian and Foreign Languages, Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture, Kostyushko St., 11, Lviv, 79007, <https://orcid.org/0000-0002-9475-1213>

Romenska Tamara Grygorivna Candidate of Pedagogical Sciences, Lecturer, South Ukrainian National Pedagogical University State Institution named after K.D. Ushynsky, Nishchynskoho St., 1, Odesa, 65052, <https://orcid.org/0000-0002-0135-7373>

ROLE OF INTERACTIVE TECHNOLOGIES IN DEVELOPING STUDENTS' CRITICAL THINKING

Abstract. The article examines the role of interactive technologies in fostering critical thinking among students. The research aims to assess the effectiveness of interactive learning as a means to promote critical thinking in higher education students. The study utilized general scientific methods of cognition, including analysis, synthesis, comparison, generalization, and modeling. The findings indicate that interactive teaching methods significantly enhance the development of critical thinking skills in students. Techniques such as cooperative learning, group activities, situational modeling, and discussion-based problem-solving not only deepen the understanding of course material but also cultivate skills in analysis, argumentation, and collaborative interaction. Notably, cooperative technologies involving small group work proved highly effective in fostering teamwork and interaction skills among students. This approach allows students not

only to share knowledge but also to develop the ability to critically evaluate information, leading to a deeper comprehension of the content. Group learning methods, encompassing brainstorming and joint discussions, encourage active participation from each student, fostering creative abilities and communication skills essential for critical thinking. Situational modeling, which employs role-playing to simulate real-life scenarios, aids students in grasping complex concepts and enhances their critical analysis and decision-making skills. Discussion methods, including structured debates and argumentative discourse, drive students to engage deeply with topics and enhance their analytical capabilities. The practical significance of the study lies in the potential for integrating interactive learning technologies into educational curricula to effectively support the development of critical thinking in students.

Keywords: interactive learning, critical thinking, cooperative technologies, situational modeling, discussion methods.

Постановка проблеми. У добу глобалізації та цифровізації, освітні системи по всьому світу стикаються з новими викликами та можливостями. Глобалізація відкриває доступ до безмежних ресурсів знань і культурного обміну, тоді як цифровізація революціонує способи передачі та засвоєння інформації. Сучасні технології, включаючи Інтернет, мобільні пристрої та освітні платформи, трансформують традиційні підходи до навчання, дозволяючи студентам з будь-якої точки світу отримувати знання в реальному часі. У цьому контексті виникає потреба в адаптації освітніх методів, щоб не тільки передавати знання, але й розвивати вміння критично мислити та аналізувати великий обсяг інформації, який щоденно надходить до студентів.

Ці зміни в технологічному середовищі суттєво впливають на спосіб сприйняття та опрацювання інформації учнями. Сучасні студенти часто стикаються з перевантаженням інформації, що потребує нових навичок для її ефективного засвоєння та критичного аналізу. Здатність швидко знаходити, оцінювати та використовувати релевантну інформацію стає ключовою компетенцією. Це змушує освітні установи переглядати традиційні підходи до викладання, роблячи акцент на інтерактивних методах, які сприяють активному залученню студентів до навчального процесу. Інтерактивне навчання, яке стимулює постійну взаємодію та співпрацю між студентами та викладачами, стає невід'ємним елементом сучасної освіти, дозволяючи студентам не тільки пасивно отримувати знання, але й активно їх створювати та обговорювати.

Україна, яка також відчуває вплив глобалізації та цифровізації, активно працює над реформуванням освітньої системи. У відповідь на виклики сучасності, українська освіта орієнтується на впровадження інтерактивних технологій, які сприяють розвитку критичного мислення. Нормативно-правові акти, що регулюють сферу освіти в Україні, підкреслюють необхідність змін,

спрямованих на створення умов, де кожен учень може максимально розкрити свій потенціал. Впровадження інтерактивних методів навчання в українських університетах сприяє активному залученню студентів до процесу навчання, що є важливим кроком у створенні освітнього простору, адаптованого до вимог XXI століття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ролі інтерактивних технологій у розвитку критичного мислення студентів широко досліджене в українській науковій літературі. Значний внесок у розвиток цієї теми зробив І.М. Атаманчук [1], який підкреслює важливість інтерактивних технологій у сучасній освітній практиці, акцентуючи на їхній здатності активізувати пізнавальну діяльність студентів. Г.В. Беленька [2] досліджує конкретні інтерактивні методи, такі як групові обговорення та проблемне навчання, які є ефективними засобами для розвитку критичного мислення студентів. О.П. Василенко [3] звертає увагу на виклики, які постають перед іноземними студентами при вивченні української мови, і як інтерактивні технології сприяють розвитку їхнього критичного мислення у міжкультурному контексті. Ю.В. Глушак [4] підкреслює, що інтерактивні методи навчання є особливо ефективними у роботі з обдарованими студентами, сприяючи розвитку їхнього критичного мислення через комплексний підхід до навчання. О.В. Гур'янова [5] досліджує застосування інтерактивних технологій у викладанні харчових технологій, показуючи, що ці методи покращують розуміння складних концепцій та сприяють розвитку критичного мислення серед студентів технічних спеціальностей. А.С. Іващук та А.І. Тирон [6] аналізують використання інтерактивних технологій у процесі розвитку творчих вмінь майбутніх педагогів, підкреслюючи, що ці методи стимулюють не лише критичне мислення, але й творчість. К. Костюченко [7] зосереджується на інтерактивних методах у викладанні англійської мови, зазначаючи, що ці методи значно покращують мовленнєві навички та сприяють розвитку критичного мислення студентів. І.О. Кулик [8] досліджує дидактичні можливості інтерактивних технологій у формуванні критичного мислення та пропонує практичні рекомендації щодо їх впровадження у навчальний процес. О.Г. Марченко [9] розглядає підходи до формування критичного мислення школярів, підкреслюючи важливість інтерактивних технологій у цьому процесі. Н.І. Зазюн [10] акцентує увагу на освітніх технологіях, які дозволяють диференціювати навчання та ефективно розвивати критичне мислення. О. Педан-Слепухіна [11] розкриває потенціал діалогу культур у розвитку критичного мислення, що досягається через застосування інтерактивних методів. О. Пометун та Л. Пироженко [12, 13] розробляють комплексні методичні рекомендації щодо використання інтерактивних технологій у сучасних уроках, зосереджуючись на теоретичних та практичних аспектах. І.В. Романенко [14] вивчає вплив інтерактивних технологій на соціалізацію учнів початкових класів, підкреслюючи, що ці методи сприяють розвитку

критичного мислення навіть на ранніх етапах освіти. В.П. Телячук та О.В. Лесіна [15] аналізують інноваційні технології навчання в початковій школі, наголошуючи на їхньому впливі на формування критичного мислення серед молодших школярів. С.О. Терно [16] розглядає критичне мислення як важливий аспект суспільствознавчої освіти, підкреслюючи роль інтерактивних технологій у його розвитку.

Окрім наукових досліджень, сучасні аспекти теми висвітлюються в експертній літературі та інтернет-виданнях, таких як «Освіта України» та «Наука і технології». Хоча кількість літератури на цю тему є значною, все ще бракує систематизованого підходу до вивчення. Тому, використовуючи різні методи наукового аналізу, було проведено систематизацію та групування інформації для представлення у світлі теми дослідження.

Мета статті – проаналізувати різні види інтерактивних технологій та їхню роль у розвитку критичного мислення студентів, зокрема у контексті їх впровадження в українську освітню систему.

Виклад основного матеріалу. Формування критичного мислення потребує використання різноманітних методів, засобів і форм навчання. На думку багатьох дослідників [6, 7, 8,13] найбільш ефективними є інтерактивні технології навчання. Попри відсутність єдиного визначення терміну «інтерактивне навчання» у сучасній педагогічній літературі, аналіз наукових досліджень дозволяє дійти висновку, що інтерактивне навчання є спеціальною формою організації пізнавальної діяльності, спрямованою на створення комфортних умов для навчання, де кожен учень відчуває свою успішність і інтелектуальну здатність [8].

Термін "інтерактивний" походить від англійських слів «inter» (взаємний) і «act» (діяти), що означає здатність до активної взаємодії. Хоча поняття «інтерактивне навчання» має багато аспектів, на нашу думку, розглядати його як процес колективного і групового навчання, в якому студенти та викладачі виступають рівноправними учасниками. Вони усвідомлюють свої дії, аналізують свої знання і вміння, а також розуміють, що роблять [12, с. 7].

У свою чергу, *критичне мислення*, на думку Терно С.О. – це науковий процес, який полягає у прийнятті ретельно обдуманих і зважених рішень щодо того, чи слід сприймати, відхилити або відкладати певне твердження, а також визначенні ступеня впевненості в цьому рішенні [16, с. 6].

Перш ніж детально розглядати інтерактивні навчальні технології та інтерактивний урок, важливо зрозуміти сутність інтерактивного навчання і порівняти його з традиційними підходами. Я. Голант у 60-х роках ХХ століття виділив три основні моделі навчання: пасивну, активну та інтерактивну [1].

Таблиця 1

Порівняння пасивної, активної та інтерактивної моделі навчання

Критерій	Пасивна модель навчання [4]	Активна модель навчання [4]	Інтерактивна модель навчання [15, с.33], [10, с.8], [14, с.55]
Роль учня	«Об'єкт» навчання	«Суб'єкт» навчання	Рівноправний учасник процесу навчання
Методи навчання	Лекції, читання, демонстрації, опитування	Самостійна робота, проблемні завдання	Співнавчання, взаємонавчання, моделювання ситуацій
Характер взаємодії	Мінімальна взаємодія	Діалог з учителем, самостійна діяльність	Постійна, активна взаємодія між учнями та вчителем
Ступінь участі учнів	Низький	Високий	Дуже високий
Роль вчителя	Основне джерело знань	Ментор, керівник	Лідер у колективі, фасилітатор
Основні переваги	Ефективно для передачі великої кількості інформації	Сприяє розвитку творчого мислення та самостійності	Розвиток навичок співпраці, критичного мислення, демократичності
Основні недоліки	Низька мотивація, пасивність учнів	Може бути складно організувати та контролювати	Вимагає більше ресурсів та часу для організації
Приклади застосування	Традиційні лекції в університетах, читання підручників	Семінари, проєкти, дослідницькі завдання	Групові проєкти, рольові ігри, дискусії
Відчуття успішності учнів	Низьке, учні часто відчують себе пасивними	Високе, учні мають більше контролю над своїм навчанням	Дуже високе, учні почувуються успішними та залученими
Формування навичок	Основні знання та факти	Творче мислення, самостійність	Співпраця, критичне мислення, рішення проблем

Примітка: систематизовано автором

Ці підходи не є новими для української школи, адже в 20-х роках минулого століття вони вже застосовувалися в рамках масштабного реформування освіти. Методи, такі як бригадно-лабораторний і проєктивний, робота в парах змінного складу та трудові екскурсії, давали вагомий результати і були передовими не лише в радянській, а й у світовій педагогіці [1].

Розвиток критичного мислення у студентів значною мірою залежить від організації навчального процесу та використаних методів. Сучасні педагогічні технології, інтерактивні методи навчання, а також інформаційні технології, такі як комп'ютерні презентації, сприяють активній участі студентів у навчанні. Вони стимулюють творчий підхід до пізнання, дослідження і розв'язання проблем, допомагають формувати власні думки і сприяють самореалізації [3].

На думку Гур'янової О.В., сучасні освітні практики вимагають впровадження в навчальний процес засобів активізації, таких як системи пізнавальних і творчих завдань, використання різних форм співпраці і навчального діалогу, а також групової та індивідуальної роботи, що сприяє посиленню інтересу студентів. Крім практичних і лабораторних занять, важливо створювати умови, максимально наближені до реальних виробничих, для розвитку професійних навичок майбутніх фахівців. Це може бути досягнуто через застосування *ігрових форм навчання і методів ситуативного моделювання* [5].

Інтерактивне навчання організовується таким чином, що студент і викладач виступають рівноправними учасниками освітнього процесу. В таких умовах *моделюються життєві ситуації*, використовуються рольові ігри і *колективне розв'язання проблем* на основі аналізу обставин і ситуацій. Очевидно, що структура інтерактивного заняття відрізняється від традиційної лекції, семінару чи практичного заняття, що потребує професіоналізму і досвіду викладача [5].

Класифікація інтерактивних методів навчання може базуватися на різних критеріях. За принципом активності, наприклад, М. Кларин виділяє *фізичну, соціальну та пізнавальну активність*. Фізична активність включає зміну робочого місця, запис або малювання. Соціальна активність проявляється в питаннях та відповідях, тоді як пізнавальна активність може включати доповнення матеріалу, виступ як джерело власного досвіду чи самостійний пошук вирішення проблеми. Усі ці види активності взаємозалежні [5].

О. Пометун та І. Пироженко у своїй праці виділяють чотири основні групи інтерактивних технологій, що відрізняються за метою уроку та формами організації навчальної діяльності: *кооперативні технології, колективно-групове навчання, ситуативне моделювання та опрацювання дискусійних питань* [12, с. 27]. Кожна з цих груп включає специфічні методи, що забезпечують реалізацію різних аспектів інтерактивного навчання.

За ступенем залучення студентів інтерактивні технології можуть бути *індивідуальними, фронтальними або груповими*. Індивідуальні методи включають роботу з окремим студентом або організацію його самостійної роботи. Фронтальні методи передбачають одночасне навчання невеликої групи або всього колективу, коли всі виконують одне завдання під керівництвом викладача. Групові методи можуть бути кооперативними або диференційовано-груповими, а парні методи передбачають активне навчання один одного студентами, що працюють в парах [5].

Таблиця 2 містить детальну характеристику цих груп інтерактивних технологій, їх основних методів, форм організації та особливостей. Вона допоможе краще зрозуміти, як ці технології можуть бути ефективно застосовані в освітньому процесі для досягнення різноманітних навчальних цілей.

Таблиця 2

Основні групи інтерактивного навчання та їх особливості

Категорія	Метод	Приклади використання
Фізична активність	Зміна робочого місця	Групові обговорення, вправи на переміщення між станціями
	Запис або малювання	Створення ментальних карт, малювання схем, запис ідей на дошці
Соціальна активність	Питання-відповіді	Дискусії в класі, сесії питань-відповідей після лекції
	Робота в парах або групах	Робота в парах для аналізу текстів, обговорення проблем у групах
Пізнавальна активність	Самостійний пошук інформації	Пошукові завдання в інтернеті, дослідження літератури для проектів
	Виступи як джерело власного досвіду	Презентації, виступи на тему особистого досвіду або досліджень
Кооперативні технології	Кооперативне навчання	Проектна робота, де кожен учасник виконує свою частину завдання
Коллективно-групове навчання	Групове розв'язання проблем	Мозкові штурми, аналіз кейсів в групах
Ситуативне моделювання	Рольові ігри	Симуляції роботи в офісі, рольові ігри на тему переговорів
	Ситуативне моделювання	Моделювання виробничих процесів, симуляції кризових ситуацій
Опрацювання дискусійних питань	Дискусії	Дебати на соціальні або професійні теми, дискусії з актуальних питань

Примітка: систематизовано автором[12]

Існують також різні класифікації інтерактивних методів навчання в методичній літературі. Наприклад, методи висловлення думок та вибору позицій включають «Мозковий штурм», «Займи позицію», «Мікрофон» тощо. Методи організації обговорень і дискусій включають «Акваріум», «Інтерактивну дискусію» та інші. Робота з текстами може проводитися за допомогою методів «Ажурна пилка», «Снігова куля» тощо. Дослідження і проекти реалізуються через «Міні-дослідження», «Проект» і подібні методи. Аналіз і рефлексія можуть здійснюватися за допомогою «Сінквейну» (Сенкана), а систематизація і планування — через «SWOT-аналіз», «Діамант 9», «Діаграма Венна» та інші методи. Зворотний зв'язок організовується за допомогою таких методів, як «Конверти», «Плюси, мінуси, запитання», «Незавершені фрази» тощо [11].

Серед різноманітних засобів інтерактивного навчання часто використовуються такі моделі, як «бій», «захист», «естафета», «мандрівка» і «рольова гра». Наприклад, у форматі «бою» команди ставлять одна одній завдання і складають запитання. Під час «захисту» кожна команда представляє програму, що захищає певний об'єкт (державу, професію тощо). «Естафета» схожа на «захист», але вимагає дотримання визначеної послідовності виступів

команд. «Мандрівка» передбачає проходження командами через різні «станції», де вони отримують завдання [3].

Останнім часом ці методи отримали узагальнену назву «технології критичного мислення». Вони базуються на трьох етапах організації навчального процесу: «Виклик – осмислення – міркування (рефлексія)» [3].

На етапі «Виклику» активізуються вже наявні знання студентів, що створює мотивацію для подальшого вивчення теми. Це може бути здійснено через питання від педагога, демонстрацію несподіваних властивостей предмета або створення ситуацій, які порушують стереотипи. Студенти активізують свої знання, формують цілі та виявляють інтерес до теми [3].

На етапі «Осмислення» студенти контактують з новою інформацією, порівнюють її з вже відомою, систематизують і формують власну позицію. Використання активних методів читання, таких як маркування або ведення записів, сприяє глибокому розумінню нової інформації. Цей етап важливий для збереження інтересу до теми та поступового переходу від відомого до нового [3].

На етапі «Міркування» студенти закріплюють нові знання, інтегрують їх із вже наявними уявленнями та формують особисте бачення досліджуваного об'єкта. Це дозволяє їм розвивати навички формулювання і обґрунтування власних думок, а також виражати їх упевнено та коректно. Студенти повертаються до початкових записів, уточнюють їх, доповнюють і формулюють нові завдання на основі отриманих знань [3].

Едвард де Боно (британський письменник та психолог) підкреслював, що навчання ефективному мисленню потребує спеціальних методик і навіть пропонував інтегрувати такі предмети в шкільну програму. Він розробив методи, зокрема «Шість капелюхів мислення», «Шість фігур мислення», «Шість медалей оцінки» та «Шість пар взуття способів дій», які характеризуються образністю, динамічністю та ігровою формою для засвоєння інформації. Ці методи виявилися надзвичайно ефективними у роботі зі студентами, оскільки залучали яскраві візуальні елементи, такі як кольорові капелюхи, різноманітні фігури (трикутник, коло, квадрат, серце, діамант, прямокутник), медалі (золота, срібна, сталева, скляна, дерев'яна, мідна) і різні види взуття [2].

На початкових етапах студенти вивчали методи де Боно теоретично, а потім застосовували їх на практиці. Вони поділялися на підгрупи за допомогою жеребкування, кожна з яких отримувала певний капелюх, фігуру чи вид взуття, що відповідало назві або номеру підгрупи. Кожній групі пропонували ситуацію або проблему, яку вони мали вирішити в невеликому колі [2].

Магістранти швидко освоїли метод «Шість капелюхів мислення» і спочатку проявили великий інтерес до нього, проте вже після третього використання їхня зацікавленість знизилася. Як майбутні викладачі, вони

оцінили цей метод позитивно і додали його до свого професійного портфолію. Метод «Шість медалей оцінки» виявився складнішим, оскільки передбачає виділення аспектів цінностей, що є незвичним і важким завданням. Майбутніх педагогів більше цікавлять практичні аспекти, ніж теоретичні пізнання [2].

Найбільше труднощів магістрантам викликав метод «Шість фігур мислення», який навчає оцінювати інформацію через ряд критеріїв, що візуалізуються певними фігурами: точність – коло, упередженість – квадрат, інтерес – серце, доцільність – прямокутник, цінність – діамант. Це свідчить про те, що студенти часто не вміють оцінювати інформацію належним чином і переважно сприймають її на віру або заперечують без усвідомлення [2].

Метод «Шість пар взуття способів дій» був найбільш популярним серед студентів, оскільки дозволяв у цікавій формі вирішувати складні питання педагогічної практики за допомогою багатовекторного аналізу. Інтерес до цього методу зберігся протягом всього періоду навчання [2].

Перспективи використання інтерактивних технологій у навчанні в майбутньому обіцяють значні зміни в освітніх практиках, адаптуючи їх до вимог швидко змінюваного світу. У найближчі роки очікується ще більш інтенсивна інтеграція цифрових технологій, таких як віртуальна реальність (VR) та доповнена реальність (AR), у навчальний процес. Ці інструменти дозволять створювати імітовані навчальні середовища, де студенти зможуть безпосередньо взаємодіяти з матеріалом і досліджувати складні концепції у динамічній і захоплюючій спосіб. Наприклад, студенти медичних факультетів зможуть проводити віртуальні хірургічні операції, а інженери – будувати й тестувати моделі у віртуальному просторі, що суттєво підвищить практичну підготовку та безпеку навчання.

Зростання використання штучного інтелекту (ШІ) у навчанні також відкриває нові горизонти для інтерактивних технологій. Інтелектуальні системи навчання здатні адаптуватися до індивідуальних потреб кожного учня, забезпечуючи персоналізований підхід до навчання. ШІ може аналізувати прогрес студента, виявляти слабкі місця і пропонувати цілеспрямовані завдання для їх усунення. Такі системи здатні забезпечити безперервний зворотний зв'язок, підтримуючи мотивацію та самостійність студентів. У поєднанні з інтерактивними методами, такими як проектні роботи або групові дослідження, це сприятиме створенню інноваційних навчальних середовищ, що підвищують ефективність навчання і готують студентів до вирішення реальних проблем.

Різноманітність інтерактивних методів навчання, представлених у тексті, підкреслює їхню ефективність у розвитку критичного мислення у студентів. Основні види інтерактивного навчання включають фізичну активність (зміна робочого місця, запис або малювання), соціальну активність (питання-відповіді, робота в парах або групах), пізнавальну активність (самостійний пошук інформації, виступи), кооперативні технології (кооперативне та

колективно-групове навчання), ситуативне моделювання (рольові ігри, моделювання ситуацій), та обговорення дискусійних питань. Ці методи включають такі конкретні техніки, як «Мозковий штурм», «Акваріум», «Ажурна пилка», «Сінквейн», «SWOT-аналіз», ігрові моделі типу «бій», «захист», «естафета», «мандрівка», та «Шість капелюхів мислення» від Едварда де Бона. Кожен із методів сприяє активному залученню студентів до навчального процесу, стимулюючи їхню здатність аналізувати, оцінювати та синтезувати інформацію, що є основою критичного мислення.

Розвиток хмарних технологій і інтернету сприяє дистанційному навчанню, яке інтегрує інтерактивні методи. Інтерактивні платформи майбутнього забезпечать доступ до освітніх ресурсів і співпраці, сприяючи формуванню глобальної освітньої спільноти. Це дозволить створювати інклюзивні й доступні освітні середовища для всіх.

Висновки. Інтерактивне навчання, яке підкреслює активну участь студентів у процесі навчання, є важливим компонентом сучасної педагогіки, спрямованим на розвиток критичного мислення. Цей підхід базується на створенні комфортних умов для навчання, де кожен учень може активно взаємодіяти з матеріалом, однолітками та викладачем, відчуваючи власну успішність та інтелектуальну здатність. Інтерактивне навчання розглядається як колективний процес, де студенти та викладачі виступають рівноправними учасниками, що взаємодіють, аналізують і застосовують знання.

Різноманітність інтерактивних методів навчання, представлених у тексті, підкреслює їхню ефективність у розвитку критичного мислення у студентів. Основні види інтерактивного навчання включають фізичну активність (зміна робочого місця, запис або малювання), соціальну активність (питання-відповіді, робота в парах або групах), пізнавальну активність (самостійний пошук інформації, виступи), кооперативні технології (кооперативне та колективно-групове навчання), ситуативне моделювання (рольові ігри, моделювання ситуацій), та обговорення дискусійних питань. Ці методи включають такі конкретні техніки, як «Мозковий штурм», «Акваріум», «Ажурна пилка», «Сінквейн», «SWOT-аналіз», ігрові моделі типу «бій», «захист», «естафета», «мандрівка», та «Шість капелюхів мислення» від Едварда де Бона. Кожен із методів сприяє активному залученню студентів до навчального процесу, стимулюючи їхню здатність аналізувати, оцінювати та синтезувати інформацію, що є основою критичного мислення.

Розвиток хмарних технологій, штучного інтелекту та віртуальної реальності сприяє дистанційному навчанню, яке інтегрує інтерактивні методи. Інтерактивні платформи майбутнього забезпечать доступ до освітніх ресурсів і співпраці, сприяючи формуванню глобальної освітньої спільноти. Це дозволить створювати інклюзивні й доступні освітні середовища для всіх.

Література:

1. Атаманчук І.М. Інтерактивні технології навчання в сучасній школі. 2017. URL: <https://naurok.com.ua/naukova-robota-interaktivni-tehnologi-navchannya-v-suchasniy-shkoli-145469.html>
2. Беленька Г.В. Інтерактивні методи навчання як засіб розвитку критичного мислення студентів. Актуальні проблеми психології, 2020, №16, с. 33-46. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32666/1/H_Bielienka_IMNuaZRKMS_2020.pdf
3. Василенко О.П. Особливості розвитку критичного мислення у іноземних студентів при вивченні української мови за професійним спрямуванням. Молодий вчений, 2020, №4 (80), с. 565-568. URL: <https://molodyvchenyi.ua/index.php/journal/article/view/2142/2123>
4. Глушак Ю.В. Інтеграція навчання. Робота з обдарованою дитиною. Початкове навчання і виховання, 2006, №30 (106), с. 2-3.
5. Гур'янова О.В. Застосування інтерактивних технологій навчання при викладанні харчових технологій для студентів напряму «Професійна освіта». Наукові записки. Серія: проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти, №8 (IV), с. 32-39. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/83099527.pdf>
6. Іващук А.С., Тирон А.І. Роль інтерактивних технологій у процесі розвитку творчих вмінь майбутніх педагогів: можливості та виклики. Теорія і методика професійної освіти, 2023, №61, т. 1, с. 149-152. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/61/part_1/29.pdf
7. Костюченко К. Інтерактивні методи як засіб формування критичного мислення студентів на заняттях з англійської мови. Наукові записки, серія: філологічні науки, №104 (2). URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/53035673.pdf>
8. Кулик І.О. Дидактичні можливості інтерактивних технологій навчання у формуванні критичного мислення. Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету. Одеса: Гельветика, 2022, №36, с. 200-203. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/36>
9. Марченко О.Г. Формування критичного мислення школярів. Харків: «Тріада+», 2007. 160 с.
10. Зазюн Н.І. Освітні технології з диференціації навчання. Київ: Світло, 1996. 5 с.
11. Педан-Слепухіна О. Методична скарбничка. Спільна історія. Діалог культур: [навч. посібн.]. Львів: ЗУКЦ, 2013. с. 225-246. URL: https://old.novadoba.org.ua/sites/default/files/files/common_history_book/methodical.pdf
12. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник. Київ, 2004. 192 с. URL: http://matematuka.inf.ua/rizne/sutshasnuy_urok/sutshasnuy_urok.html
13. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: [метод. посібн.]. Київ: АПН, 2002. 136 с.
14. Романенко І.В. Соціалізація учнів початкових класів через використання інтерактивних технологій. Початкове навчання і виховання, 2007, №11 (123), с. 2-4.
15. Телячук В.П., Лесіна О.В. Інноваційні технології навчання в початковій школі. Харків: Вид група "Основа", "Тріада+", 2007. 240 с.
16. Терно С.О. Критичне мислення – сучасний вимір суспільствознавчої освіти. Запоріжжя: Просвіта, 2009. 268 с. URL: https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FTerno_Serhii%2FKrytychne_myslennia__suchasnyi_vymir_suspilstvoznachoi_osvity.pdf

References:

1. Atamanchuk, I.M. (2017). Interaktyvni tekhnolohii navchannia v suchasniy shkoli [Interactive learning technologies in modern schools]. URL: <https://naurok.com.ua/naukova-robota-interaktivni-tehnologi-navchannya-v-suchasniy-shkoli-145469.html> [In Ukrainian].
2. Bielenka, H.V. (2020). Interaktyvni metody navchannia yak zasib rozvytku krytychnoho myslennia studentiv [Interactive teaching methods as a means of developing students' critical thinking]. Aktualni problemy psykhologii, (16), 33-46. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32666/1/H_Bielienka_IMNuaZRKMS_2020.pdf [In Ukrainian].

3. Vasylenko, O.P. (2020). Osoblyvosti rozvytku krytychnoho myslennia u inozemnykh studentiv pry vyvchenni ukraïnskoi movy za profesiïnym spriamuvanniam [Features of critical thinking development in foreign students when studying the Ukrainian language for professional purposes]. *Molodyi vchenyi*, (4) 80, 565-568. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/2142/2123> [In Ukrainian].

4. Hlushchak, Yu.V. (2006). Intehratsiia navchannia. Robota z obdarovanoi dytynoiu [Integration of learning. Working with a gifted child]. *Pochatkove navchannia i vykhovannia*, (30) 106, 2-3 [In Ukrainian].

5. Hur'ianova, O.V. (n.d.). Zastosuvannia interaktyvnykh tekhnolohii navchannia pry vykladanni kharchovykh tekhnolohii dlia studentiv napriamu "Profesiina osvita" [Application of interactive learning technologies in teaching food technologies to students of the "Professional Education" field]. *Naukovi zapysky. Serii: Problemy metodyky fizyko-matematychnoi i tekhnolohichnoi osvity*, (8) IV, 32-39. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/83099527.pdf> [In Ukrainian].

6. Ivashchuk, A.S., & Tyron, A.I. (2023). Rol interaktyvnykh tekhnolohii u protsesi rozvytku tvorchykh vmin maibutnikh pedahohiv: mozhlyvosti ta vyklyky [The role of interactive technologies in the process of developing creative skills in future teachers: Opportunities and challenges]. *Teoriia i metodyka profesiinoi osvity*, (61) 1, 149-152. URL: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/61/part_1/29.pdf [In Ukrainian].

7. Kostiuchenko, K. (n.d.). Interaktyvni metody yak zasib formuvannia krytychnoho myslennia studentiv na zaniattiakh z anhliiskoi movy [Interactive methods as a means of developing critical thinking in students in English classes]. *Naukovi zapysky, Serii: Filolohichni nauky*, (104) 2. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/53035673.pdf> [In Ukrainian].

8. Kulyk, I.O. (2022). Dydaktychni mozhlyvosti interaktyvnykh tekhnolohii navchannia u formuvanni krytychnoho myslennia [Didactic possibilities of interactive learning technologies in developing critical thinking]. *Naukovi zapysky Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, (36), 200-203. URL: <http://www.sci-notes.mgu.od.ua/36> [In Ukrainian].

9. Marchenko, O.H. (2007). Formuvannia krytychnoho myslennia shkoliariv [Formation of critical thinking in students]. *Kharkiv: Triada+* [In Ukrainian].

10. Zaziun, N.I. (1996). Osvitni tekhnolohii z dyferentsiatsii navchannia [Educational technologies for differentiated learning]. *Kyiv: Svitlo* [In Ukrainian].

11. Pedan-Sliepukhina, O. (2013). *Metodychna skarbnychka. Spilna istoriia. Dialoh kultur: [Navch. posibn.] [Methodological treasury. Common history. Dialogue of cultures: [Study guide]]*. Lviv: ZUKTs, 225-246. URL: https://old.novadoba.org.ua/sites/default/files/files/common_history_book/methodical.pdf [In Ukrainian].

12. Pometun, O., & Pyrozhenko, L. (2004). *Suchasnyi urok. Interaktyvni tekhnolohii navchannia: nauk.-metod. posibnyk [Modern lesson. Interactive learning technologies: Scientific-methodological guide]*. Kyiv. URL: http://matematuka.inf.ua/rizne/sutshasnuy_urok/sutshasnuy_urok.html [In Ukrainian].

13. Pometun, O., & Pyrozhenko, L. (2002). *Interaktyvni tekhnolohii navchannia: teoriia, praktyka, dosvid: [Metod. posibn.] [Interactive learning technologies: Theory, practice, experience: [Methodological guide]]*. Kyiv: APN [In Ukrainian].

14. Romanenko, I.V. (2007). Sotsializatsiia uchniv pochatkovykh klasiv cherez vykorystannia interaktyvnykh tekhnolohii [Socialization of primary school students through the use of interactive technologies]. *Pochatkove navchannia i vykhovannia*, (11) 123, 2-4 [In Ukrainian].

15. Teliachuk, V.P., & Lesina, O.V. (2007). *Innovatsiini tekhnolohii navchannia v pochatkovii shkoli [Innovative teaching technologies in primary school]*. Kharkiv: Vyd hrupa "Osnova", "Triada +" [In Ukrainian].

16. Terno, S.O. (2009). Krytychne myslennia – suchasnyi vymir suspilstvoznavchoi osvity [Critical thinking – a modern dimension of social science education]. *Zaporizhzhia: Prosvita*. URL: https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FTerno_Serhii%2FKrytychne_myslennia__suchasnyi_vymir_suspilstvoznavchoi_osvity.pdf [In Ukrainian].